

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

עם זוכר

זיכרון שהוא פיקדון

עיונים והדגשים במשמעות זיכרון
באספקלריה תורנית

5710678@gmail.com

קווים מנחים: דיון, שיח ותשאול רלוונטים

- לפניכם קווים מנחים לשיח ודיון עם התלמידים על משמעות ה'זיכרון היהודי', 'זיכרון קדושים' ו'הנצחה'.
- הנקודות המוצגות לפניכם, מהוות בסיס להטמעת הנושא שהוא ערך חשוב, לצד האקטואליות של הדברים בימים אילו, בהם עמ"י איבד קדושים רבים.
- השיח מהווה חיבור לעולם התלמיד, מעניק היבט אמוני, העצמה וזהות יהודית
- השיח יכול להתנהל כהקדמה או בכל חלק בהתאמה.

- ה'זיכרון המשפחתי' – כיצד משמרים זיכרון משפחתי?
- מה נותנים לכם השימור והזיכרון? מדוע חשוב, לדעתכם, ליצור זיכרון משפחתי?
- "זכור את אשר עשה לך"- זיכרון של אירועים וחורבן שעמ"י עבר.
מה ההבדל בין 'זיכרון משפחתי' לזיכרון של ארועי עמ"י? הציגו מוטיבים מייחדים לכל סוג.
- כיצד מייצר הזיכרון של אירועי עמ"י תחושת שייכות, חיבור וערבות?
- "מציאות היהודי היא איננה בת חלוף ... אלא היא מציאות נצחית החובקת עבר עם הווה ועתיד..." הסבירו והדגימו את דברי האדמו"ר מסלונים במבט על אירועי השעה הקשים ואילו פעולות זיכרון והנצחה נעשות בהתאם?
- באילו דרכים אנחנו יכולים לבטא חיבור ואת הקשר שלנו ל'מות קדושים' 'ולאירועי חורבן' בעבר ובהווה?

חלק א': עם זוכר

"זכירות אלו ועניינם, דהנה מציאות יהודי
איננה בת חלוף המוגבלת לימי שהותו
על האדמה בלבד, אלא היא מציאות
נצחית החובקת עבר עם הווה ועתיד.
שכן אצל יהודי הנשמה היא העיקר..." (רבי
שלום נח ברזובסקי, ההרוגה עליך)

משמעות מצוות הזכירה

חובת הזיכרון במשנת האדמו"ר מסלונים, רבי שלום נח ברזובסקי, בעל ה'נתיבות שלום':

"מצוות הזכירה יש בה ראשית כמו שמצינו בתורה שיהודי מחויב לזכור תמיד את אשר עשה לך עמלק, עמלק הוא כח הרע של הבריאה בכל גלגוליו הפושט צורה ולובש צורה, פעם זה אגג ועמלק ופעם זה המן והיטלר ימ"ש, שכולם צומחים מאותו כח הרע שבבריאה, שאנו מצווים על זה לזכור ולא לשכוח. ובכגון דא הכוונה להתעמק ולהבין, ואם לא שייך בזה שום תפיסה, אבל לדעת את אשר עשה לך, מה שאיבדנו אנו. כאשר ניתקה בדורנו חוליה שלימה משלשלת הדורות, דור שלם שאבד, ודור גדול מאד באופן מיוחד, עם אנשים גדולים וענקי רוח, וכל חיי היהדות פרחו ושגשגו באופן יוצא מן הכלל, כידוע ליודע פרק בקורות הדורות בחיי עם ישראל. וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, דור שלם על כל גדוליו ומנהיגיו חסידים ואנשי מעשה, נאבד ואיננו. ומשמעות הזכירה היא גם במובן של למידה, לילך בעקבותיהם וללמוד דרכיהם." (רבי שלום נח ברזובסקי, ההרוגה עליי)

משימות לתלמידים

- הציגו שתי משמעויות מרכזיות במצוות הזכירה.
- התייחסו לקו הייחודי בהקשר לזיכרון שמציג בעל ה'נתיבות שלום'.

"עם זוכר"

"וביתר עמקות ענין הזיכרון הוא ע"ד שמוצאים עניינים רבים הקשורים לזיכרונות, כמאה"כ (תהילים קל"ז) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי, יש ענין מיוחד לזכור את ירושלים, וכן זיכרון עשרה הרוגי מלכות, שאנו מזכירים את כל פרשת הריגתם בתפלת מוסף של יוהכ"פ. ובתורה עצמה יש שש זכירות, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, שיהודי מחויב לזכור בכל יום יציאת מצרים, ופן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב, שיהודי מחויב לזכור זאת תמיד בכל יום, וזכור את יום השבת לקודשו. וכן זכור את אשר עשה לך עמלק..."

(רבי שלום נח ברזובסקי, ההרוגה עלייך)

משימה לתלמידים

- מדוע דבק בנו הכינוי "עם זוכר"?
- כיצד הזיכרון בעמ"י הוא חלק ממהותו וחלק מהיסטוריית העם?